

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi P.R.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
akt I ACa 805/23

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 3 października 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt I ACa 805/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej w sprawie I ACa 805/23 nie później niż w terminie 3 (trzech) miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie odpisu niniejszego postanowienia;**
- 3. przyznaje P.R. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 500 (dwa tysiące pięćset) złotych za okres od 19 kwietnia 2019 r. do 3 października 2024 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz P.R. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt**

siedem) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

6. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz P.R. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

[sk]

UZASADNIENIE

I.

I.1. Skargą datowaną na 12 lipca 2024 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, P.R., zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu o sygn. akt I ACa 805/23 prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do niezwłocznego (nie później niż w terminie 14 dni od daty zwrotu akt) wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej,
3. przyznanie Skarżącemu kwoty 10 000 zł od Skarbu Państwa,
4. zasądzenie na rzecz Skarżącego zwrotu kosztów postępowania, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

I.2. W uzasadnieniu skargi Skarżący wskazał, że na etapie postępowania apelacyjnego doszło do naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w okresach od 1 kwietnia 2023 r. do 4 października 2023 r. oraz od 12 lutego 2024 r. do daty wniesienia skargi. Uzasadniając żądanie przyznania mu kwoty 10 000 zł podał, że opóźnienie w rozpoznaniu sprawy prowadzi po jego stronie do strat finansowych.

I.3. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie w odpowiedzi na skargę z 2 września 2024 r. zgłosił swój udział w sprawie oraz wniósł o oddalenie skargi ze względu na jej bezzasadność.

II.

II.1. Skarżący pismem datowanym na 19 kwietnia 2019 r. wniósł do Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie pozew o ustalenie nieważności czynności prawnej (umowy) i zapłatę. Postanowieniem z 7 czerwca 2019 r. sąd ten z urzędu sprawdził wartość przedmiotu sporu żądania w przedmiocie ustalenia nieważności umowy i ustalił ją na kwotę 119 136 zł. W konsekwencji ustalił łączną wartość przedmiotu sporu w sprawie na kwotę 175 269 zł, stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie 16 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok w sprawie.

II.2. 17 lutego 2022 r. Skarżący złożył apelację od ww. wyroku zaskarżając go w całości. Wraz z apelacją złożył wniosek o udzielenie zabezpieczenia powództwa.

II.3. Apelacja Skarżącego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 28 marca 2023 r. Tego samego dnia wylosowano sędziego referenta do rozpoznania apelacji.

II.4. Na zarządzenie z 29 marca 2023 r. sprawa została wpisana do odpowiedniego repertorium.

II.5. W wiadomości e-mail z 4 września 2023 r. pełnomocnik Skarżącego zwrócił się o rozstrzygnięcie wniosku o zabezpieczenie.

II.6. 5 września 2023 r. Sekretariat Sądu Apelacyjnego w Warszawie zwrócił się do pełnomocnika Skarżącego z zapytaniem czy strona uiściła opłatę od wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

II.7. Zarządzeniem z dnia 6 września 2023 r. zarządzono zwrot wniosku o zabezpieczenie z uwagi na nieuiszczenie opłaty od wniosku.

II.8. Pismem datowanym na 12 września 2023 r. pełnomocnik Skarżącego zwrócił się o nadanie wniosкови o zabezpieczenie dalszego biegu wskazując, że opłata od wniosku została uiszczona wraz z opłatą od apelacji.

II.9. Postanowieniem z 4 października 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia.

II.10. Na zarządzenie z 12 lutego 2024 r. strony zostały zawiadomione o składzie rozpoznającym sprawę, pozwanemu doręczono odpis apelacji, a pełnomocnikowi Skarżącego doręczono pouczenie o skutkach nieważności umowy wraz ze zobowiązaniem do podpisania tego pouczenia własnoręcznie przez powoda.

II.11. Pismem datowanym na 10 marca 2024 r. pełnomocnik Skarżącego zwrócił się o pilne wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej.

II.12. 21 marca 2024 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła odpowiedź na apelację.

II.13. Pismem datowanym na 12 lipca 2024 r. P.R. wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

III.1. Według art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. 2023 poz. 1725, dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania

rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W myśl art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie określono, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym należy rozumieć wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodjęciu czynności (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). W odniesieniu do postępowania apelacyjnego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 6 września 2019 r., I NSP 74/19; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19; z 19 grudnia 2019 r., I NSP 173/19).

III.2. W przedmiotowej sprawie apelacja wraz z aktami wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 28 marca 2023 r. Do 12 lipca 2024 r. nie podjęto

czynności zmierzających do zawiadomienia stron o składzie sędziowskim wylosowanym do rozpoznania sprawy, ani nie zarządzono doręczenia odpisu apelacji stronie przeciwnej. W efekcie – do czasu wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, tj. do 12 lipca 2024 r. w sprawie nie wyznaczono terminu rozprawy mimo, że odpowiedź na apelację pozwanego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 21 marca 2024 r. Brak wyznaczenia rozprawy nie jest przy tym spowodowany działaniami podejmowanymi przez strony postępowania. Skarżący wraz z apelacją wniósł jedynie wniosek o zabezpieczenie roszczenia, który został rozpoznany dopiero 4 października 2023 r., a zatem dopiero po kilku miesiącach od jego wniesienia. Przedstawione wyżej okoliczności prowadzą do wniosku, że doszło do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy w przedstawionym wyżej znaczeniu.

III.3. Odnosząc się do argumentacji Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie nie można odmówić słuszności twierdzeniu, że nie można oczekiwać, iż sprawa zostanie rozpoznana niezwłocznie po jej wniesieniu. Brak jest jednak uzasadnienia dla oczekiwania przez ponad rok na doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej. Nie ma przy tym znaczenia, że Sąd mierzy się z problemami organizacyjnymi wynikającymi z dużego wpływu spraw przy jednoczesnej niewystarczającej obsadzie orzeczników i urzędników. Według utrwalonego orzecznictwa znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe, jak i inne kłopoty organizacyjne, pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę. Wskazuje się przy tym, że państwo ponosi odpowiedzialność za zapewnienie właściwej organizacji sądownictwa, w tym należytej obsady kadrowej sądów (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 24 maja 2019 r., I NSP 29/19; z 5 czerwca 2019 r., I NSP 39/19; 27 października 2020 r., I NSP 145/20; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 179/20).

III.4. W związku z powyższym, na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p., Sąd Najwyższy orzekł, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, doszło do przewlekłości postępowania.

III.5. Według art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

W orzecznictwie przyjmuje się, że suma pieniężna zasądzana w związku ze stwierdzoną przewlekłością ma stanowić swego rodzaju rekompensatę za zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a z drugiej strony – pełni także rolę sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 marca 2018 r., III SPP 14/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 64/18; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 149/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

III.6. Wobec przedstawionych ustaleń Sąd Najwyższy uznał za uzasadnione zasądzenie na rzecz Skarżącego od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2 500 zł za okres za okres od 19 kwietnia 2019 r. do 3 października 2024 r., uznając tym samym roszczenie w części przewyższającej tę kwotę za niezasadne. Skarżący nie wykazał bowiem

okoliczności wskazujących na to, że sprawa ma dla niego szczególne znaczenie. Nie stanowi uzasadnienia dla takiego stwierdzenia fakt, że nierozpoznanie sprawy negatywnie rzutuje na jego finanse.

III.7. Zgodnie z art. 12 ust 2 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Z uwagi na fakt, że w sprawie nie podjęto czynności, mimo iż upłynęło kilkanaście miesięcy od wniesienia apelacji, należało zalecić Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie podjąć czynności zmierzające do wyznaczenia rozprawy, nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie odpisu niniejszego postanowienia.

III.8. Na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p.p. należało zwrócić opłatę od skargi. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1935 ze zm.) Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w pkt 6 postanowienia – uiszczonej przez skarżącego opłacie od skargi w kwocie 200 zł – stanowi art. 17 ust. 3 u.s.p.p., zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę.

III.9. W świetle powyższego Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

sk

[ms]